

використання телефону, але й не слід забувати про те, що діти завжди беруть приклад з дорослих, а тому потрібно стати для них прикладом;

- соціальні мережі мотивують на заняття спортом, на рух та мотивують [4].

Сьогодні існує безліч сучасних додатків для телефонів, націлених на покращення здоров'я людини – від програм, що стежать за вагою, до повноцінних йога-уроків. Є додатки, які відстежують частоту та ступінь головного болю, нагадують про необхідність вживати більше води та аналізують якість сну. Більш того, сьогодні навіть є багато програм, які дозволяють контролювати залежність від смартфонів для покращення самопочуття.

Тому, лише ми самі обираємо, як використовувати «розумні телефони» та який вплив вони матимуть на наше життя.

Список використаних джерел

1. Смірнова О. Соціальний Я. Про вплив соцмереж на нас і наше життя [електронний ресурс] URL: [https://blog.allo.ua/ua/sotsialnij-ya-pro-vpliv-sotsmerezh-na-nas-i-nashe-zhittya_2018-01-13/]
2. Савчук Т. Вплив смартфонів на рівень щастя, інтелекту та нове покоління [електронний ресурс] URL: [https://www.radiosvoboda.org/a/28705680.html#:~:text=Вчені%20попереджають%3A%20надмірне%20використання%20смартфонів,біль%20та%20знижує%20гостроту%20зору]
3. Пашинська І. Всі говорять, що гаджети шкідливі для здоров'я. Чи справді це так [електронний ресурс] -URL: [https://espresso.tv/article/2017/08/04/shkidlyvi_gadzhetu]
4. Як смартфони впливають на життя підлітків: дослідження. [електронний ресурс] - URL: [https://konkurent.ua/publication/17622/ak-smartfoni-vplivayut-na-zhittya-pidlitkiv-doslidzhennya-/]
5. Інтернет мережа та її негативний вплив на особистість. [електронний ресурс] - URL: https://krlk.gov.ua/2019/12/internet-merezha-ta-ii-negativnij-vpliv-na-osobistist.html
6. Вплив соціальних мереж на формування підлітків. [електронний ресурс] - URL: file:///D:/041cf057f5dfb5204385e35b82eed715.pdf.pdf]
7. Що таке соціальні мережі? . [електронний ресурс] - URL: [https://futurenow.com.ua/shho-take-sotsialni-merezhi-vydy-klasyfikatsiya-bezpeka/]
8. Микола Кондратенко. За рік карантину кількість українців у соцмережах зросла на сім мільйонів. [електронний ресурс] -URL: [https://www.dw.com/uk/za-rik-karantynu-kilkist-ukraintsiv-u-sotsmerezhakh-zroslo-na-sim-milioniv/a-56899697]

Коленіченко Т. І.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

Губко В. О.,

здобувачка вищої освіти 1 курсу, група СР-201
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

УНІВЕРСИТЕТ ТРЕТЬОГО ВІКУ ЯК СОЦІАЛЬНО ПЕДАГОГІЧНА ПОСЛУГА ДЛЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

У сучасному світі ми звикли, що університети створенні зазвичай для молоді, яка йде до них навчатися після здобуття повної загальносередньої освіти або вищої професійної. Але, як переконує досвід, до навчання прагне не тільки молодь. Тобто, перед світом постало завдання створення закладів освіти для людей старшого віку.

Навчання протягом усього життя вивчали ряд вчених як вітчизняних так і закордонних, зокрема, такі як Е. Гелпі, Р. Х. Дейва, П. Джарвіс, Дж. Дьюї, Л. Отала, М. Тайт, Т. І. Коленіченко, Т. О. Голубенко, М. О. Житинська, І. Б. Савельчук, О. В. Крушельницька, В. А. Савченко.

Метою даної статті є аналіз створення університетів третього віку за кордоном і в Україні в історичній ретроспекції та аналіз діяльності університетів третього віку як соціально-педагогічної послуги в умовах Територіальних центрів соціального обслуговування.

Слід зазначити, що Університет третього віку – це проєкт введений в дію з метою підтримки та реалізації концепції «безперервне навчання», тобто протягом усього життя [2, с. 11].

Ідея «освіта впродовж життя» означає здобуття інформації та знань на всіх вікових етапах з метою підтримки мозкової діяльності та розвитку [3]. Отже, освіта стає доступною як для молоді, так і людей старшого покоління.

Для навчання людей похилого віку у Європі, Австралії та Ново Зеландії створюються Університети третього віку. Але батьківщиною створення Університету третього віку стала Франція, адже саме там у місті Тулузі 1972 року його було засновано П. Велласом. Отже, у літніх людей частка яких з кожним роком зростає з'являється можливість здобути освіту за недорогою вартістю.

Згодом успішна спроба впровадження університетів третього віку у Франції набула поширення у Великій Британії. Фахівці цих країн видали маніфест у якому йшлося про зміну думки та ставлення до людей похилого віку. Згідно з цим зверненням люди пенсійного віку розглядаються не як непрацездатні особи країни, а як особистості з багатим життєвим досвідом та уміннями, які здатні як самі поділитися своєю мудрістю, так і здобувати освіту, тобто прагнути до саморозвитку та самореалізації.

У Великій Британії Університет третього віку був створений 1981 року у місті Кембриджі. Його ціллю було довести, що інтелектуальна активність людей поважного віку може працювати добре, якщо займатися її розвитком та створити відповідне сприятливе оточення, яке буде задовольняти їхні потреби та бажання. Під час навчання люди там не діляться на викладачів та здобувачів освіти, тобто викладати може кожна зі сторін освітньої діяльності. У процесі навчання люди діляться на групи, які мають спільні захоплення та здобувають нові знання.

Інститути навчання на пенсії саме таку назву мають Університети третього віку у розвинених країнах світу США та Канаді. Кожен навчальний заклад має право встановлювати власні правила та порядки занять, але є три загальні принципи обов'язкові для всіх:

1) академічна цілісність, як результат підтримки та допомоги хост-університету або коледжу;

2) людей поважного віку, що навчаються в Університеті третього віку стимулюють до грошових внесків з метою підтримання розвитку та діяльності закладу;

3) студенти стають волонтерами, тобто особами, які виконують певну діяльність на благодійних засадах з метою покращення громадського життя.

Загалом склалося п'ять парадигм Університетів третього віку:

1) французька, яка є складовою традиційного університету або одна з його частин;

2) британська, яка оснований на незалежності та формуванні груп за спільними інтересами;

3) південноамериканська у процесі навчання залучена більшість літніх людей;

4) північноамериканська, особливість якої є те, що люди похилого віку мають унікальну можливість долучатися до процесу складання освітніх програм, а отже, обрати те, що цікаве саме для них;

5) китайська, зосередження на житті в соціумі, збереження звичаїв, упровадженні та дотриманні здорового способу життя [7].

Україна не стала країною винятком, у нас також починаючи з 2008 року Міністерство праці та соціальної політики України разом з фондом народонаселення представництва ООН в Україні почало впровадження «Університетів третього віку». Завдання, які планувалося виконати полягали в підтриманні та сприянні гармонійному розвитку людей поважного віку, допомога в пристосуванні до сучасного життя, яке швидко змінюється, поширення

доступних освітніх програм, повернення до активного життя та соціалізації, а також сприяє веденню здорового способу життя з метою покращення самопочуття та здоров'я [6].

В Україні почалися створюватися такі заклади освіти спочатку не в усіх містах, а тільки в Києві та Львові [2, с. 11]. Але на даний час у більшості міст України діють Університети третього віку [6].

В Україні ідея створення Університетів третього віку знайшла свою реалізацію на державному та недержавному рівні. На державному рівні Університети третього віку були створені на базі Територіальних центрів соціального обслуговування у партнерстві з закладами вищої освіти. Фундаторами Університетів третього віку в недержавному секторі стали громадські об'єднання, приватні навчальні заклади, спонсори з інших країн, фінансові організації та фізичні особи.

Для того, щоб визначити ефективні форми навчання в умовах Університету третього віку нами було проведено дослідження на базі Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) в партнерстві з Національним університетом «Чернігівська політехніка». Методи, які використовувалися під час дослідження – це анкетування та інтерв'ю. Мета дослідження полягала в визначенні ефективних форм навчання літніх людей. За результатами дослідження було з'ясовано, що людям похилого віку краще, коли матеріал подається в інтерактивній формі, коли використовуються вправи на фізичну рухливість, тобто, коли навчання проходить у вигляді тренінгового заняття. Отже, люди похилого віку краще засвоюють інформацію працюючи в групах, а не індивідуально.

Основна діяльність Університетів третього віку полягає в

- 1) застосуванні методів, які будуть залучати здобувачів освіти до взаємодії з педагогом;
- 2) використання у процесі навчання особистого досвіду із життя людей поважного віку;
- 3) особистий підхід до кожного, тобто навчання відбувається з урахуванням побажань кожного учасника;
- 4) навчальний матеріал подається поступово та в інтерактивній формі;
- 5) інформація, що викладається повинна бути актуальною та підтвердженою;
- 6) цінність людських взаємин як у сфері студент – студент так і у сфері студент-викладач;
- 7) здобувачі освіти наділені можливістю обирати місце та час навчання, ресурси та методи, які будуть використовуватися в навчальному процесі;
- 8) заохочування проявлення інтересу в навчальній діяльності;
- 9) використання різноманітних технологій, які не є дуже легкими для опанування, але складають важливе значення для освіти людей похилого віку.

На базі Територіального центру соціального обслуговування в партнерстві з Національним університетом «Чернігівська політехніка» Університет третього віку здійснює навчання людей похилого за такими напрямками:

- соціальний захист людей похилого віку;
- інтернет технології (опанування навичок роботи з сучасними гаджетами);
- здоровий спосіб життя;
- іноземні мови;
- психологічний;
- дозвіллевий.

Отже, Україна є тією країною, яка долучилася до створення Університетів третього віку і яка показує успішність впровадження даної соціально-педагогічної послуги в українському суспільстві [4].

Підсумовуючи вищезгадане можна зробити висновок, що освіта старшого покоління є актуальною проблемою сьогодення. З цією метою були створені Університети третього віку, як новий крок та можливість здобуття вищої освіти людям пенсійного віку. Вони виконують роль соціально-педагогічної діяльності, процесу розвитку та адаптації людей поважного віку до сучасності. Організуючи процес навчання університети даного типу

повинні враховувати вікові особливості студентів. Для людей похилого віку Університет третього віку є чудовою можливістю навчатися зі своєю віковою категорією та дізнатися багато нового та цікавого, а також можливість розповісти та поділитися своїми знаннями та навичками. Цей тип закладу має ширші аспекти, ніж просто здобування освіти. Його метою є самовдосконалення особистості, спілкування та активний процес соціалізації.

Список використаних джерел

1. Каркач А. В. Університет третього віку: соціокультурні детермінанти споживання освітніх послуг літніми людьми Режим доступу : http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:pGIi2rUHTr4J:nbu.gov.ua/j-pdf/stapttp_2016_71_10.pdf+&cd=7&hl=ru&ct=clnk&gl=ua
2. Концепція освіти дорослих в Україні / Укл.: Лук'янова Л.Б. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. 24 с
3. Скорик Т. В. Освіта впродовж життя в контексті євроінтеграційних процесів Режим доступу <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream.pdf>
4. Скорик Т. В. «Університет третього віку» концептуальні положення та досвід реалізації
5. Скорик Т. В., Шевченко І. С. Університет третього віку як модель соціальної інтеграції осіб літнього віку в сучасне суспільство
6. Стойка А., Драгомірова Є. Лідерство «Університетів третього віку» в екологізації освіти, економіки, навколишнього середовища Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/univlead_2016_2_5
7. Чаграк Н. Університет третього віку: соціокультурне й освітнє середовище для людей похилого віку Режим доступу : <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:8We2c5WyaD8J:194.44.152.155/elib/local/2351.pdf+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>

Коленіченко Т. І.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

Милько Н. Б.,

студентка гр. МСРп-201
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПІДТРИМКА СІМЕЙ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Актуальність. Сім'я являється первинним агентом соціалізації дитини, що забезпечує необхідні умови для її всебічного розвитку. Сім'ю вважають відносно стійкою організацією, яка має відповідну структуру та різноманітні функції. Це живий організм, що в процесі має властивість до гнучкості під впливом ряду внутрішніх та зовнішніх чинників. Ефект від дії комплексу чинників, які впливають на сім'ю, може містити як позитивний, так і негативний характер. Негативний вплив економічних, соціальних та політичних чинників на сім'ю, призводить до змін в функціональній структурі, рольових установах сім'ї, тобто в процесі змін сім'я або набуває нових характеристик або припиняє своє існування.

Для дитини з особливими потребами важливість гармонійно-здорової атмосфери в сім'ї значно зростає. Народження дитини з особливими потребами часто породжує злам в психологічній, соціальній та соматичній сферах життя, які містять наслідки, а саме: конфліктні ситуації, неврози, стреси, руйнування соціальних зв'язків, які підкріплюються нерозумінням з боку суспільства, постійну напруженість, думки про розлучення та відмову від дитини.

Актуальною проблемою сучасного суспільства є саме збереження сім'ї та формування навичок взаємодії всередині сім'ї з урахуванням появи в ній дитини з особливими потребами. Тому, важливим питанням для наукового вивчення постає підтримка сімей, які виховують дітей з особливими потребами.